

על הנסים ועל הפרקן ועל הגבורות ועל התשובות ועל המלחמות ששעית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה.

בימי נחתינו בן יוחנן בהן גדול חשטנאי ובניו. בשעמרה מלכות יון הרשעה על עמק ישראל להשיחם תורתך ולהעבירם מחקי רצונך. ואחיה ברחמיך הרבים עמדת להם בעת צרתם. ובת את ריבם. דנת את דינם. נקמת את נקמתם. מסרת גבורים ביד חלשים. ורבים ביד מעטים. וטמאים ביד טהורים. ורשעים ביד צדיקים. ויודים ביד עוסקי תורתך. ולך עשית שם גדול וקדוש בעולמך. ולעמך ישראל עשית תשועה גדולה ופרקו כהיום הזה. ואחרי כן באו בענך לדביר ביתך. וטנו את היכלך. וטהרו את מקדשך. והדליקו נרות בחצרות קדשך. וקבעו שמינת ימי חנכה אלו. להורות ולהלל לשמך הגדול.

בית חדש

תרע א מאי חנוכה וכו'. פירוש פירק נמה מדליקין קא מפרש תלמודא הלכות חנוכה וזמר הכי קאלמר מאי חנוכה כלומר על חיזה נס קבעוה וכן פירש רש"י ולפי זה החסונה היא דתניא וכו' ושמעתי דיש מפרשים דמאי חנוכה דתניא וכו' כל זה הוא לשון

השאלה והחסונה היא שכשנכנסו יונים וכו' וטועין דהא נמגילת חגיגת (פ"ט) כתובה ברמיחא זו נלשון זה כ"ה בכסליו יומי חנוכה אינון וכו' וכן נסמ"ג (הל' חנוכה כג ע"ג) ובמגיד משנה (חנוכה פ"ג ה"א) הוכנה נלשון זה והא דנקט תלמודא

לשון שאלה טפי בחנוכה וקאלמר מאי חנוכה זהו לפי שכל המועדים וכן ימי פורים וארבע נומות מפורש נכתוב מה שאין כן חנוכה:

מגוץ, ע מגוץ
וכי בשביל שנעשה להם נס בהדלקה, שלא תהיה בטילה ההדלקה, היו קובעין חנוכה. כי מה שחייב להורות ולהלל, זהו כאשר נעשה לו נס בשביל הצלתו⁵⁰, ולא בשביל שנעשה לו נס לעשות המצוה⁵¹, כי אין המצוה הנאה אל האדם⁵², ולפי הדברים אשר בארנו למעלה, כי כוונת היונים לבטל התורה והקדושה של ישראל⁵³, כי המצוה לנו היא המעלה שכלית האלקית⁵⁴, ובודאי בטול התורה הוא בטול ישראל⁵⁵, וכל העולם היה בטל⁵⁶, ולפיכך נעשה להם הנס במצות הדלקה, שהיא מצוה אחת מן מצות התורה⁵⁷, שבאר היונים לבטל התורה ומצותיה מן ישראל. ומצוה זאת גם כן היא בבית המקדש, אשר כל כוונת היונים היה לבטל התורה השכלית והקדושה מישראל, ועיקר הקדושה הוא בית המקדש⁵⁸. ולפיכך קבעו הדלקת הנרות⁵⁹, זכר לנס שנעשה להם במצות ההדלקה⁶⁰.

3 יומין תמניא חסר ב"א. נוסח הכלאיים: תמניא יומין. עדי הבבלי: תמניא (תמניה) אינון / אילין. (באחד העדים: 'תמניא' ולא עוד).
4 א, נוסח הכלאיים, בבלי: דלא למספד. בארבעה מעדי הבבלי נוסף: בהון. כשניים מתוכם נוסף גם: ודלא להתענות בהון / ודלא לאתענאה בהון.

מאי חנוכה — על חיזה נס קבעוה. בחותמו — נהנעט, והתוס' נטענתו, והכיר שלא נגעו בו. הכי גרסינן: ושואב ימים טובים בהלל הודאה — לא שאסורין בחלוקה, שלא נקעו אלא לקרות הלל ולומר "על הנסים" נהודאה.

כ"ה בכסלו

בעשרים וחמשה בוי חנכת יומין תמניא ודלא למספד

גמא וא ג, ג
יון זה שבט שלישי וזו מלכות שלישית זה אותיותיו משלשין וזו אותיותיה משלשין אלו תוקעי קרנים ואלו תוקעי סולפירים אלו לובשי כובעים ואלו לובשי קיסים אלו לובשי מכנסים ואלו לובשי פמליא אלו מרבים באוכלסין ואלו מועטין באוכלסין באו מרבים ונפלו ביד מועטין באיו זכות מברכתו של משה שאמר (דברים לג, יא) 'מחץ מתנים קמיו' ביד מי מלכות יון נופלת ביד בני חשמונאי שהם משל לוי כשנכנסו יונים להיכל.

וא"ת וכי בשביל שנעשה להם נס בהדלקה ולא היה זה רק לעשות מצות הדלקה, היו קובעין חנוכה וכל נס שחייב להודת ולהלל הוא בשביל הצלתו ולא בשביל שנעשה לו נס לעשות המצוה, (וראיה כי בעל הניסים לא הזכירו הנס של הנרות כלל). וי"ל שעיקר מה שקבעו ימי חנוכה בשביל מה שנצחו את היונים, רק שלא היה נראה שהי' נצחון ע"י נס הש"י שעשה זה ולא מכחם וגבורתם, ולפיכך נעשה הנס ע"י נרות המנורה שידעו שהכל היה בנס המלחמה ג"כ. ודוקא נס זה נעשה, כי עיקר רשעת היונים שטמאו את ההיכל, וכמו שאמרו שכשנכנסו

מגוץ, חגוץ
אלה טמא טו

(נג) ובכל הכיל יוצן יוחז ענין הדלקות נרות למנוכה צונה טעשו עיקר הכס
 טפך א' דשמן כו' ולכאורה עיקר הכס הי' צנלחון הוולחונה רבים
 ציד ונעטים גזורים ציד סלמים כו' ולו וזוילא ככלל כס דפך א' שזון טהור כי
 יש צכלל כו' כו' וגם נלחון הוולחוני הי' צכיד כסליו טנו ציום היה עיקר
 הכס וזיט למנוכה ונחמיל צכיה מפזי הכס שזנלחו פך א' שזון טהור איך עשו
 זון הטפל עיקר אכו' איך הענין הוא כניל דעיקר הכס הי' צהחזרת החיוני להס
 כי לנו הסכויס ל'הפכיחם מוכחם דוקא ולא לצדס כו' והיזו סטנולו כל השזניס
 טצהיכל שהשזון הוא צצמי' נקור אור דחכני' דחירי אצל צונה שניולו נפשו
 שלהס ונלחו ונעטים לרבים זה הכס נכלל צעיקר הכס דשזון טהור וכניס וזדים
 ציד עוסקי מוכחך דוקא כי הכי לא לנו לצדד גיפס רק לצטל מוכחם ועיכ לא
 עשו עיקר הכס ונלחון הוולחונה רק ונלחמם השזון הטהור דוקא שהוא נקור אור
 דחיוני כו' ויוצן חוס' ציאור צזה עפיי כל הכיל צצמי' הלל וצכיה והולדה שהוא
 צמי' העלם וגילוי' חשך ושוור כו' והללקת נרות למנוכה הוא צמקור העלמות
 עונס שונס יחיר כל העלם כו' סנקי צסם צליק כניל צאורך ויש להקדים לזה
 ענין א' והוא זיש כי כר מלזו ותור' אור דעשעע שזנכ דמלזיה דוקא יצא אור
 צסור' וזה פלל לכאורה דהלל אור דמוכה הוא נקור לכר מלזיה שהז צמי' כלים
 כלים שזניס לאור דמוכה איך הכה פכוק זה מרזנו על כר מלזיה דמוכה דלעפיי
 הוא מרזנן הוא נקור לאור דמוכה ונעטס הכיל והוא נשוס לכר מנוכה הוא
 צמי' נקור החיות ונלחמות האור זון העלם כנושל סלור סמלניס כו' כניל :

ע"י אס אה, אה

טזו אלו צלחמיו האלפי (אג'ר)

עין איה

יב. וכשנכרו בית חשמנאי ונצחום, בדקו ולא מצאו
 אלא פך אחד של שמן שהיה מונח בחותמו של כה"ג,
 ולא היה בו אלא להדליק יום אחד, ונעשה בו גם והדליקו
 כמזנו שבעת ימים. טומאת השמיים, השחתת המדות והדיעות,
 שבאה למחנה ישראל מסכת התגברות היונים ושלטונם, היא
 הצרה היותר אימה הנוגעת עד נפש האומה. זאת היא אמנם
 ממפלאות תמים דעים, שאם הדיעות המסתעפות מן עומק יסוד
 התורה, אחדות השם יתברך ואמונתו, נפגמו מתגרת עול יזנית,
 הנה כשם שהכהן הכללי שבעם ד' הוכן להורות חוקי ד'
 ומשפטיו, להראות בפועל תוכן של חיים קדושים וטהורים למען
 היות למופת לעם כולו, כן יש בכל אדם מישראל צד כהונה,
 מפני שבכללם המה ממלכת כהנים וגוי קדוש. התשוקה
 הפנימית, לקדושת החיים ולדעת התורה וללכת בדרכיה, היא
 גנוזה בעומק הלב הישראלי. וכבר ביארנו' בע"ה בתעודת
 מעשר שני הנאכל לבעלים, שהוא בא לעורר את יסוד הכהונה
 העצמית הנמוגת כנפש כל אדם מישראל. והנה הכהונה בכללה
 מתפשטת על דרכי החיים ועל כל מרחב הדעה הטהורה, גם היא
 היתה כבר מוכנת להתחלל מכחה של יון. אבל עוד יותר עמוק
 בלב שוכן אור הנשמה הישראלית, ששם גנוז הקשר הפנימי של
 האיש הישראלי, המופיע בכל עז בכלל האומה, עם האמונה
 העקרית בשם ד' אלהי ישראל, והרצון החזק והנערץ שלא
 להפרד מבית חייהם, מהאמונה בכללה. זהו העולם הפנימי
 הישראלי, שדוגמתו בתוך הכלל הוא הכהן הגדול הנכנס לפני
 ולפנים לשרת בקודש ביום הקדוש המובדל מכל עסקי החיים
 הגשמיים. אותו הפך הקטן שמונח בחותמו של כה"ג, לא יוכלו
 היונים לסמאות, לעקור מכלל ישראל קישורם הפנימי העמוק
 עם ד' אלהי ישראל, זה לא יוכלו כל בעלי כח וזרע, "מים רבים
 לא יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפוה"². אמנם כאשר
 הפך נשאר בקטנותו, כאשר האמונה רק בלב תהיה גנוזה ועל
 החיים בפועל לא תראה את כחה, במה זה תוכל עמוד, כיון
 שהחיים בפועל כבר לקחו להם דרך אחרת שלא ע"פ היסוד של
 האמונה הפנימית, הלא תוכל חלילה שארית הפליטה להכבות
 מערימת הדשן של החיים המזורים המוצברים עליה ומונעים את
 אורה מלהתפשט, "כאפס עצים תכבה אש"³. אבל זהו הכח
 הנפלא שיש ברשף האור הגנוז, שאע"פ שימצא לפניו דרכי
 חיים הפוכים מתוכנו, דיעות המתפשטות העומדות מנגד לו,

מבלי דעת של אותן בעלי הדיעות שהם בזה הולכים בדרך
 הפוכה מאשר טמון בפנימיות היותר עמוקה שבנפשם. והנה
 חגלה יד ד' ע"י עלילותיו עם עם זו בחר לו, והניצוץ הקטן
 יתלהב ויעקור משורש את כל ארחות החיים הורים, ואת כל
 הדיעות ההפכיות אשר נערמו עליו חמרים חמרים, ויתפשט על
 כל ארחות החיים להשיב לבן של ישראל לאביהן שבשמים, עד
 שיספיקו כחות החיים המעשיים שהם כבר הולכים לדרך התורה
 והמצוה, להחיות את ישראל ולהאיר אורם, עד עבור כל הזמן
 ההוה ועד בא התקופה החדשה של אור חדש על ציון, עד בא
 שנת גאולה ויום רצון לד'. "ובא לציון גואל ולשבי פשע
 ביעקב"⁴. ע"כ בעת ההיא, בעת המהומה והמבוסה, אשר סדרי
 החיים היונים נתפשטו בארץ ישראל למכביר, ונשאר רק זיק
 האמונה הפנימית השוכנת עמוק בלב הישראלי, הי' האות
 בדוגמתו, פך שמן קטן המונח בחותמו של כה"ג, שאותו לא
 יטמאו זרים. אבל היוכל להתמיד אורו בהיות סדרי החיים
 ההולכים במרוצת זמן ההוה, בלתי נמשכים אחריו לחזקו
 ולפשטו, לעשותו ידוע ומובן ומוחש בלב. פך השמן קטן הוא
 ואין בו כ"א להדליק יום אחד, שעה אחת, שעת התרוממות
 [שבה] ירום האדם משפלות החיים, ע"י אור הפנימי של קשר
 האמונה בשם ד' אלהי עולם, ומהר ישוב לרדת באין לו קשר
 חיים קיימים בכל מעשיו בדרכה של תורה. אמנם נעשה בו גם,
 אע"פ שלא היו כלל החיים אז מוכנים שיתפשט בהם אור קודש
 של האמונה העיקרית, אבל מכח יד ד' ואמונתו שלא יעזוב את
 עמו בעבור שמו הגדול, הנה יספיק זה הפך הקטן להדליק ממנו
 שמנה ימים, הרומזים על הארכת הזמן עד עבור כל תקופת ההוה
 ובא תקופת העתיד הנאדרה בקודש, שהארץ תמלא "דעה את ד'
 כמים לים מכסים"⁵.

יב. 1. עין איה, מעשר שני אות יט. 2. שיה"ש ח, ז. 3. משלי כו, כ. 4. ישע